

УДК 368.1

ХРОПОНЮК Дар'я Олександрівна
магістрантка ОНП «Аналітична економіка»
Західноукраїнський національний університет
ORCID ID: 0009-0000-9642-9095
e-mail: dkhroponyuk@gmail.com

ДЛУГОПОЛЬСЬКИЙ Олександр Володимирович
доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
ORCID ID: 0000-0002-2040-8762
e-mail: dlugopolsky77@gmail.com

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

У статті обґрунтовано, що виявлення причин та ключових чинників сучасного стану страхового ринку може стати вагомим підґрунтям для його подальшого розвитку. Метою роботи є виявлення сучасних проблем та обґрунтування перспектив розвитку страхового ринку України. У ході дослідження встановлено сучасні тенденції страхового ринку України та охарактеризовано проблеми його розвитку у довоєнний і воєнний періоди, що дало змогу сформулювати можливі вектори трансформації. Встановлено скорочення ключових показників розвитку страхового ринку України у 2022 р. і проаналізовано динаміку за період 2017-2022 рр. Зокрема, відмічено значне зменшення кількості укладених договорів страхування, зниження обсягів валових страхових виплат та страхових премій на 1 договір, довоєнне скорочення показників страхового проникнення і щільності страхування. Виділено низку проблем довоєнного та воєнного періодів у частині політичного, економічного, соціального та технологічного векторів. У частині політичного вектору впливу на страховий ринок вказано на відсутність досконалого законодавства щодо сприяння розвитку страхового ринку, формування і використання страхових резервів, перешикоджання проведенню сумнівних операцій. Серед проблем економічного блоку зосереджено увагу на проблемі використання страхування для ухилення від сплати податків або виведення капіталу через страхування. Найбільш значуща проблема соціального характеру стосується низької платоспроможності населення та недостатнього рівня довіри до операторів страхового ринку. У складі технологічних проблем виділено низку тривалого характеру дії: невідповідність структури активів багатьох страховиків взятим на себе зобов'язанням; необхідність підвищення якості послуг; необхідність розширення переліку послуг; необхідність інноваційності в управлінні та обслуговуванні. Окремо наведено технологічні проблеми воєнного часу: відсутність програм страхування воєнних ризиків; тимчасова обмеженість обслуговування частини клієнтів. Підсумовано, що страховий ринок України наразі напрацьовує низку інструментів та має потужні перспективи, які здатні позитивно вплинути на його розвиток та економіку України.

Ключові слова: проблеми розвитку страхового ринку, страхування, страховий ринок, страхові компанії, види страхування

JEL classification: G22

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.118.126>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Стрімкий розвиток суспільних відносин в епоху діджиталізації сприяє посиленню

інтеграційних процесів на фінансовому ринку загалом та у сфері страхування зокрема. Водночас, зважаючи на існування низки постійних зовнішніх і внутрішніх ризиків та появи нових, непередбачених обставин, обумовлених поступом VUCA-світу та BANI-

світу, усталені зв'язки та форми взаємодії на ринку страхування потребують постійного перегляду. Страховий ринок України в сучасних умовах через військову агресію та кризовий стан економіки має досить обмежені можливості для сталого розвитку. Виявлення причин та визначення чинників формування сучасного стану економіки може стати вагомим підґрунтям для побудови ефективної системи страхування на національному ринку.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Розвиток страхового ринку розглядається сучасними науковцями як один з ключових чинників соціально-економічної безпеки населення і регіонів, а також економічного зростання країни. Сучасний стан та тенденції розвитку страхового ринку виступають предметом дослідження багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених, серед яких можна виділити П. Борна, Д. Буяковскі, О. Вінницьку, Ш. Гояла, Т. Корнієнко, А. Полторака, Н. Сінгхала, І. Сидорчук, Ю. Табенську, Л. Чвертко, А. Чорновол та ін.

Зокрема, П. Борн і Д. Буяковскі [1] доводять існування взаємозв'язку між індексами економічного розвитку та поширенням страхування. Результати їх дослідження свідчать про те, що проблеми монетарної стабільності і прогалини соціальної політики держави безпосередньо впливають на розвиток майнового страхування, а також страхування життя і здоров'я людей. У статті Н. Сінгхал, Ш. Гоял, Т. Сінгхал [2] здійснено кількісну оцінку впливу різних економічних, демографічних та інституційних характеристик на зростання страхового ринку в країнах Азії, виявлено суттєві відмінності причинно-наслідкових зв'язків між страхуванням та економічним зростанням у різних країнах. У дослідженнях Л. Чвертко, О. Вінницької, Т. Корнієнко [3] доведено, що тенденції розвитку страхового ринку України не відповідають вимогам часу та свідчать про низький рівень охоплення добровільним страхуванням. Основні проблеми страхувальників в умовах сучасного стану страхового ринку узагальнено в дослідженні А. Полторака [4], де відмічено, що в Україні, як і більшості регіонів світу, основними проблемами

виступають пандемія, кліматичні ризики, безробіття та корупція, що прямо та опосередковано визначають тренди розвитку страхування.

Значна кількість наукових публікацій в різноманітних базах даних присвячена розвитку страхового ринку. Як видно з рис. 1, увага до цієї теми посилилась саме після глобальної світової кризи 2008 р.

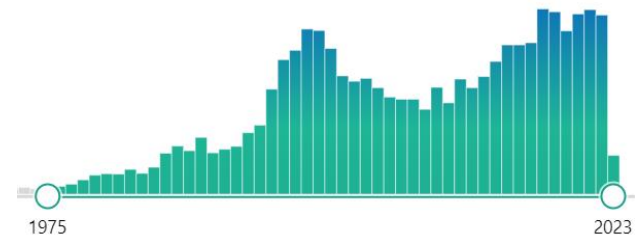

Рис. 1. Динаміка публікацій по темі страхового ринку в базі PubMed

Джерело: побудовано за даними бази PubMed

Для глибшого аналізу взаємозв'язків на теоретичному та емпіричному рівнях можна провести бібліографічний аналіз за допомогою інструментарію VOSviewer, що є програмним інструментом для побудови карт на основі спільної мережі ключових слів, розробленої Н.Еком та Л.Волтманом у Центрі науково-технічних досліджень Лейденського університету [5].

Відповідно до рекомендацій VOSviewer, чим ближче ключові слова в кластері одне до одного, тим сильніший їхній зв'язок і тим більше публікацій, що поєднують ці ключові слова. Графічна інтерпретація результатів бібліометричного аналізу з використанням інструментарію VOSviewer на основі бази PubMed.gov наведена на рис. 2. Для побудови карти результатів було досліджено 11432 публікацій PubMed за період 1920-2023 рр., в результаті чого було отримано кілька кластерів досліджень, пов'язаних із страховим ринком, що фокусуються на людині, конкуренції, медичних послугах тощо. Аналогічні результати можна отримати через моніторинг баз даних Scopus та WoS.

Якщо проводити аналогічний аналіз бази PubMed.gov в контексті авторів, які досліджують проблеми розвитку страхового ринку, то отримані результати можна візуалізувати у вигляді рис. 3.

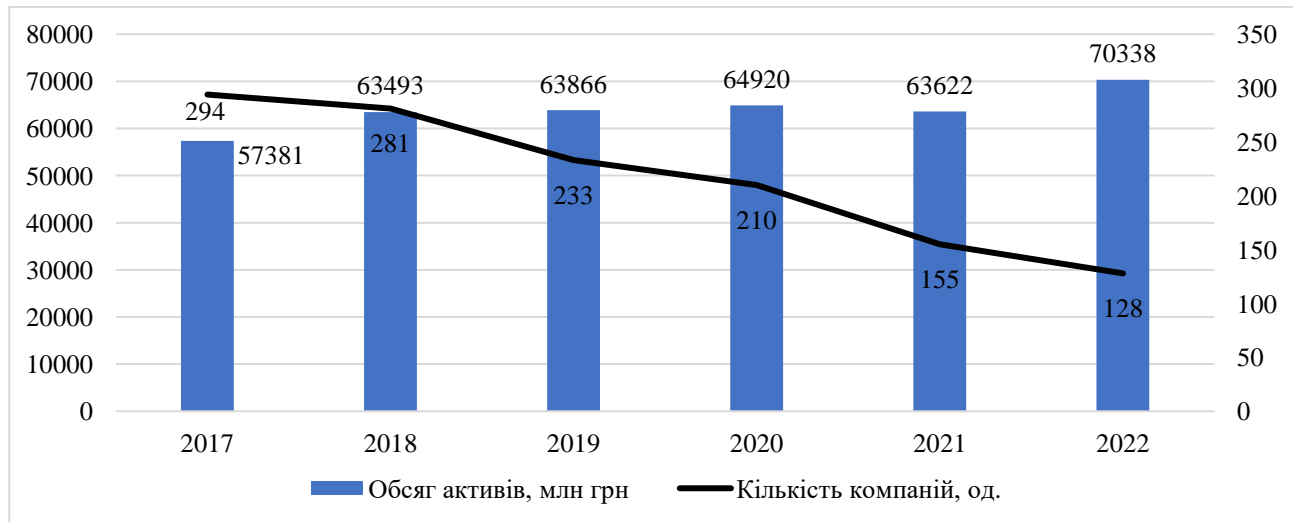

Рис. 4. Кількість страхових компаній України та розмір їх активів у 2017-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними [6]

Не зважаючи на скорочення чисельності страхових компаній, ті оператори ринку, які продовжують свою діяльність, суттєво нарощують капіталізацію ринку. У 2017 р. на одну компанію припадало 195,2 млн грн активів, у 2019 р. – 274,1 млн грн, у 2021 р. –

410,5 млн грн, а у 2022 р. – уже 549,5 млн грн. Проте, більш розгорнуті показники розвитку страхового ринку за період 2017-2022 рр. демонструють нестійку суперечливу динаміку (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники розвитку страхового ринку України в 2017-2022 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміна за 2017-2022 рр.
Кількість укладених договорів страхування (тис. од.)	70658	77495	80271	120577	131562	88102	17444
Валові страхові премії, млн грн	43432	49367	53001	45176	49708	39616	-3816
Валові страхові премії на 1 договір страхування, грн	615	637	660	375	378	450	-165
Валові страхові виплати, млн грн	10537	12863	14338	14854	17958	13001	2464
Валові страхові виплати на 1 договір страхування, тис. грн	149	166	179	123	137	148	-2
Рівень валових виплат, %	24,26	26,06	27,05	32,88	36,13	32,82	8,56 в.п.
Показник проникнення, %	1,45	1,39	1,33	1,08	0,91	н/д	-
Показник щільності страхування, грн на 1 особу	1025	1171	1265	1086	1207	н/д	-

Джерело: розраховано за даними [6]

На тлі загального зростання кількості укладених договорів за період 2017-2021 рр. (+17444 тис. од.), майже вдвічі знизилась вартість 1 договору. Схожа тенденція притаманна обсягам валових страхових виплат: при зростанні загального їх обсягу у довоєнний період до 17958 млн грн, на 1 договір у 2021 р. припало 137 тис грн, що на 12 тис. грн менше ніж у 2017 р. У 2022 р. у зв'язку з воєнним станом на території України було порушено загальні тенденції розвитку страхового ринку: кількість укладених договорів страхування у порівнянні з 2021 р.

впала у 1,5 рази, а розмір валових страхових премій скоротився на 10,1 млрд грн, у результаті, обсяг страхових премій на 1 договір страхування зріс на 72 грн. і склав 450 грн.

Показник проникнення та показник щільності страхування за період 2017-2021 рр. відображають надзвичайно низький рівень розвитку ринку страхування України у порівнянні з іншими країнами світу (в середньому 6,1% і 34 дол. США відповідно [7]). Зокрема, показник проникнення, який показує співвідношення валових страхових

премій до ВВП країни у %, знаходиться на надзвичайно низькому рівні, очевидно через скорочення обсягів страхових премій при одночасному прирості ВВП. Щільність страхування, що відображає розмір страхових премій на 1 особу також демонструє не стабільну динаміку через мінливі умови економічного зростання в країні та нестійку платоспроможність населення.

Таким чином, страховому ринку України притаманні проблеми та характеристики, які склалися у довоєнний період та посилились військовими діями по усій території держави.

Врахувати та об'єктивно проаналізувати виявлені хронічні проблеми та новостворені з боку рф можна за допомогою методичного підходу PEST-аналізу. Виокремлення джерел існуючих проблем за напрямками політичного, економічного, соціального та технологічного векторів допоможе виявити перспективні інструменти подолання загроз та використання можливостей розвитку страхового ринку.

Переважна більшість проблем розвитку страхового ринку України мають тривалий характер (табл. 2).

Таблиця 2

PEST-аналіз проблем і перспектив розвитку страхового ринку України

Вектор	Довоєнний період	Період воєнного стану	Можливості та перспективи
Політичний	<ul style="list-style-type: none"> - недосконале законодавство; - відсутність повноцінної підтримки учасників ринку; - необхідність розробки проектів державно-приватного партнерства 	<ul style="list-style-type: none"> - спрощення регуляторних вимог 	<ul style="list-style-type: none"> - посилення регуляторного впливу; - впровадження в дію оновленого закону України «Про страхування»
Економічний	<ul style="list-style-type: none"> - підстави для ухилення від сплати податків; - підстави для виведення капіталу; - нераціональні механізми розміщення страхових ресурсів; - невисока рентабельність; - низька інвестиційна привабливість галузі - необхідність підвищення рівня управління в страхових компаніях 	<ul style="list-style-type: none"> - загрози стабільності діяльності страховиків і страхувальників; - скорочення кількості договорів страхування; - зростання кількості страхових випадків, зокрема, в медичному страхуванні 	<ul style="list-style-type: none"> - формування програм страхування ризиків у будівництві, енергетиці, інфраструктурі тощо; - акцентування особистого медичного страхування
Соціальний	<ul style="list-style-type: none"> - низька платоспроможність населення; - недостатня довіра до операторів ринку 	<ul style="list-style-type: none"> - зниження платоспроможності населення; - міграція та еміграція клієнтів страхових компаній 	<ul style="list-style-type: none"> - утримання та нарощення досягнутого рівня довіри до операторів ринку; - підвищення культури страхування
Технологічний	<ul style="list-style-type: none"> - невідповідність структури активів багатьох страховиків взятим на себе зобов'язанням; - необхідність підвищення якості послуг; - необхідність розширення переліку послуг; - необхідність інноваційності в управлінні та обслуговуванні 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність програм страхування воєнних ризиків; - тимчасова обмеженість обслуговування частини клієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> - ефективне впровадження дистанційних способів урегулювання страхових випадків - розширення переліку страхових послуг та підвищення їх якості

Джерело: власні дослідження

У частині політичного вектору впливу на страховий ринок найсерйознішою і досить тривалою проблемою у вітчизняній практиці є відсутність досконалого законодавства щодо сприяння розвитку страхового ринку, формування і використання страхових

резервів, перешкоджання проведенню сумнівних операцій тощо. У листопаді 2021 р. цю проблему частково вирішено, оскільки прийнято новий Закон України «Про страхування», який суттєво врегулює низку процедур страхової діяльності, однак

він вводиться в дію з 2024 р., що досі не дає можливості повноцінно оцінити його дієвість. Крім того, в межах держави повинна бути запроваджена система повноцінної підтримки учасників ринку профільними асоціаціями та професійними об'єднаннями, що сприятиме зацікавленості самих учасників ринку і підвищенню довіри з боку населення.

Воєнний стан в Україні спричинив додаткові політичні виклики, які згубно діють на розвиток страхового ринку. Так, спрощення регуляторних вимог під час воєнного стану для підтримки і налагодження роботи ринку призвело до виявлення суттєвих порушень деяким компаніями необхідних фінансових нормативів, що наразі загрожує стабільності ринку та може знизити рівень довіри до операторів ринку. Подолати цю проблему можливо лише шляхом повернення до чітких регуляторних вимог і неухильного їх виконання.

Окремої уваги у частині політичних викликів заслуговує необхідність розробки проектів державно-приватного партнерства, зокрема, щодо формування організацій для покриття післявоєнних ризиків. Такі проекти можуть покривати частину завданих країною-агресором збитків і, при цьому, не завдавати значної шкоди окремим страховим компаніям.

Серед проблем економічного вектору надзвичайно гостро постає багаторічна проблема використання страхування для ухилення від сплати податків або виведення капіталу через страхування. Окремі суб'єкти господарювання, які практикують використання механізмів тіньового обігу капіталу чи відмивання нелегальних грошових потоків використовують страхування в таких цілях і, як наслідок, спричиняють необ'єктивне відображення результатів своєї господарської діяльності, зниження доходів місцевих та державного бюджетів і стримують темпи економічного зростання. Вирішення цієї проблеми можливе завдяки посиленню регуляторного впливу та удосконаленню законодавства, що сприятиме розвитку ринку страхування загалом.

В розвинутих економіках сформовані на ринку страхування ресурси спрямовуються у розвиток економіки держави, зокрема в інвестиційні проекти, на підтримку

пріоритетних сфер і галузей. Натомість в Україні досі залишаються невідпрацьованими механізми розміщення страхових ресурсів, які розміщуються нераціонально та не сприяють розвитку економіки держави [8; 9]. Для вирішення цієї проблеми в державі мають бути оприлюднені низка інвестиційних та інноваційних проектів, впровадження яких гарантуватиметься державою, а страхові компанії вкладатимуть в такі проекти мобілізовані кошти, очікуючи їх ефективного використання та примноження.

Окрема увага має бути приділена вирішенню проблеми низької мотивації страховиків через обмеження щодо рентабельності страхової діяльності. Водночас, ця проблема породжує наступну – низьку інвестиційну привабливість галузі для потенційних інвесторів, які могли б вкладати кошти у власний капітал страхових компаній, посилюючи їх капіталізацію. Однак, вирішення цієї проблеми має базуватися на оптимальному збалансуванні інтересів усіх сторін страхових відносин: страхувальників, страховиків, потенційних інвесторів і держави, що дасть можливість підвищити конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість страхових компаній та не втратити довіри клієнтів до операторів ринку.

Ще один економічний аспект розвитку страхового ринку, який носить системний тривалий характер і потребує вирішення, – недостатній рівень менеджменту в страхових компаніях, який стримує оперативність та мобільність управління, спричиняє приховування чи викривлення показників діяльності страхових компаній, що в результаті спричиняє погіршення іміджевих позицій страховиків серед населення.

Економічні виклики воєнного часу значно посилити проблеми страхового ринку. На перших етапах воєнного вторгнення країни агресора на територію України було втрачено певну частину постійних клієнтів, які мігрували, емігрували чи загинули. Відновлення та розширення зв'язків забезпечило певні темпи відновлення ринку, однак ці взаємовідносини потребують удосконалення. Зокрема, з боку страхових компаній повинні бути розроблені і впроваджені програми страхування ризиків у тих сферах, які нині стали пріоритетними: будівництва, енергетики, інфраструктури,

аграрного виробництва та інших, які сприятимуть відбудові економіки держави. Окремо, слід акцентувати увагу на розвитку особистого медичного страхування, яке сприятиме фінансуванню вторинної та третинної ланок медичної сфери, що наразі зумовлено високою потребою [10].

У частині соціального вектору впливу на страховий ринок тривалими і системними проблемами виступають низька платоспроможність населення та недостатній рівень довіри до операторів страхового ринку. Під час воєнних дій існуючі проблеми значно посилюються обтяжившись додатково проблемою міграції та еміграції населення. Їх вирішення має здійснюватися комплексно, як з боку регулятора (нагляд за високою якістю наданих послуг) і страхових компаній (дотримання належного рівня ділової репутації і підвищення якості управління), так і з боку населення (усвідомлення потреби у страхуванні та підвищення культури страхування). У цьому контексті особливо важливим є утримання та наступне нарощення рівня довіри населення до страхових компаній та ринку загалом.

Проблеми технологічного характеру пов'язані, передусім, із внутрішніми особливостями ведення страхової діяльності страховими компаніями, такими як невідповідність структури активів багатьох страховиків взятим на себе зобов'язанням. Таке технічне упущення в управлінні компанією досить часто призводить до її банкрутства. Крім того, глобалізаційні процеси на світовому ринку страхування спонукають вітчизняні компанії до використання інноваційних фінансових технологій, які здатні заощаджувати фінансові ресурси, ефективно управляти сформованими капіталами, трудовими і матеріальними ресурсами.

Водночас, воєнний період в Україні спричинив додаткові виклики технологічного характеру, такі як непередбачена відсутність особливого виду страхування – воєнних ризиків. Поступова поширеність у практиці страхових компаній договорів щодо воєнних ризиків сприятиме розробці специфічних страхових продуктів, які будуть покривати післявоєнні ризики, такі як спрацювання мін, неконтрольовані розриви боєприпасів тощо. Крім того, впродовж 2022 р. уже було

досягнуто ефективного впровадження дистанційних способів урегулювання страхових випадків, наприклад, договорів «автоцивілки», медичного добровільного страхування [10]. Отже, страховий ринок України за усіма виділеними векторами наразі перебуває у стані поступового відновлення від шокового стану у зв'язку з військовою агресією, водночас він напрацьовує низку інструментів та має потужні перспективи, які здатні позитивно вплинути на розвиток самого страхового ринку та економіки держави загалом.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, встановлено, що сучасні тенденції страхового ринку України характеризуються повільними темпами розвитку. На стриману і періодично суперечливу динаміку процесів розвитку страхового ринку України впливає низка чинників політичного, економічного, соціального та технологічного характеру, окремі з яких сформувалися ще у довоєнний період, а окремі породженні воєнним часом.

Зокрема, серед політичних проблем можна виділити відсутність досконалого законодавства щодо сприяння розвитку страхового ринку, формування і використання страхових резервів, перешкоджання проведенню сумнівних операцій. Серед проблем економічного вектору можна акцентувати увагу на проблемі використання страхування для ухилення від сплати податків або виведення капіталу через нього. Найбільш значущою проблемою соціального характеру можна визнати низьку платоспроможність населення та недостатній рівень довіри до операторів страхового ринку. У складі технологічних проблем можна виокремити: невідповідність структури активів багатьох страховиків взятим на себе зобов'язанням; необхідність підвищення якості послуг; необхідність розширення переліку послуг; необхідність інноваційності в управлінні та обслуговуванні; відсутність програм страхування воєнних ризиків; тимчасова обмеженість обслуговування частини клієнтів. Підсумовано, що страховий ринок України наразі напрацьовує низку інструментів та має потужні перспективи, які

здатні позитивно вплинути на розвиток самого страхового ринку та економіки держави загалом.

Метою подальших досліджень в даному напрямі є обґрунтування інструментів впливу

на страховий ринок України з метою його активізації та якісного і ефективного розвитку.

Література

1. Born P., Bujakowski D. Economic transition and insurance market development: Evidence from post-communist European countries. *The Geneva Risk and Insurance Review*, 2022. P. 1-37.
2. Singhal N., Goyal S. & Singhal T. The relationship between insurance and economic growth in Asian countries: a regional perspective. *Macroeconomics and Finance in Emerging Market Economies*, 2022. №15(3). P. 301-322, DOI: 10.1080/17520843.2021.1957599
3. Chvertko L., Vinnytska O., Korniienko T. Inclusive orientation of the development of the insurance market of Ukraine in the conditions of digitalization of the economy. *Strategii și politici de management în economia contemporană* [Resursă electronică]: conf. șt. intern., ediția a 7-a, 9-10 iunie 2022. Chișinău: ASEM, 2022. P. 358-364.
4. Полторак А. С. Развитие страховых рынков как базис обеспечения резильентности систем гарантирования социально-экономической безопасности регионов. «*Modern Economics*», 2022. № 34. 82-89.
5. Van Eck, N.J., Waltman, L. Bibliometric mapping of the computational intelligence field. *International Journal of Uncertainty, Fuzziness and Knowledge-Based Systems*, 2007. №15(5). P. 625-645.
6. Показники діяльності страхових компаній. Наглядова статистика. *НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6>.
7. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». *НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 03.03.2023)
8. Стратегія розвитку фінансового розвитку України до 2025. Звіт про реалізацію за 2021 р. *НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>.
9. Звіт з реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року за 2021 рік. *НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-z-realizatsiyi-strategiyi-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-za-2021-rik>.
10. Бурбель Л. Шість головних викликів, з якими зустрівся страховий ринок упродовж шести місяців війни. *Interfax Ukraine*. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html>.

References

1. Born P., Bujakowski D. (2022). Economic transition and insurance market development: Evidence from post-communist European countries. *The Geneva Risk and Insurance Review*. P. 1-37.
2. Singhal N., Goyal S. & Singhal T. (2022). The relationship between insurance and economic growth in Asian countries: a regional perspective, *Macroeconomics and Finance in Emerging Market Economies*. №15(3). P. 301-322, DOI: 10.1080/17520843.2021.1957599
3. Chvertko L., Vinnytska O., Korniienko T. (2022). Inclusive orientation of the development of the insurance market of Ukraine in the conditions of digitalization of the economy. *Strategii și politici de management în economia contemporană* [Resursă electronică]: conf. șt. intern., ediția a 7-a, 9-10 iunie 2022. Chișinău: ASEM. P. 358-364.
4. Poltorak A. (2022). Rozvytok strakhovykh rynkiv yak bazys zabezpechennia rezilientnosti system harantuvannia sotsialno-ekonomichnoi bezpeky rehioniv [The development of insurance markets as a basis for ensuring the resilience of systems guaranteeing social and economic security of regions]. *Modern Economics*. 34. 82-89. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V34\(2022\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V34(2022)-12).
5. Van Eck, N.J., Waltman, L. Bibliometric mapping of the computational intelligence field. *International Journal of Uncertainty, Fuzziness and Knowledge-Based Systems*, 2007. №15(5). P. 625-645.
6. Pokaznyky diialnosti strakhovykh kompanii. Nahliadova statystyka. [Performance indicators of insurance companies. Supervisory statistics] *NBU*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> (date of application: 17.03.2023)
7. Bila knyha «Maibutnye rehuliuвання rynku strakhuvannia v Ukraini» [White paper “Future regulation of the insurance market in Ukraine”]. *NBU*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>.
8. Стратегія розвитку фінансового розвитку України до 2025. Звіт про реалізацію за 2021 р. [Development strategy for the financial development of Ukraine until 2025. Implementation report for 2021]

NBU. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>.

9. Zvit z realizatsii Stratehii rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2025 roku za 2021 rik. [Report on the implementation of the Financial Sector Development Strategy of Ukraine until 2025 for 2021] NBU. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-z-realizatsiyi-strategiyi-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-za-2021-rik>.

Burbel L. Shist holovnykh vyklykiv, z yakymy zustrivsia strakhovyi rynek uprodovzh shesty misiatsiv viiny. [Six main challenges that the insurance market faced during the six months of the war]. *Interfax Ukraine*. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html>.

Abstract

KHROPONIUK Daria, DLUHOPOLSKYI Oleksandr

Current problems and development prospects of the insurance market of Ukraine

The article substantiates that the identification of the causes and significant factors of the current state of the insurance market can become a strong basis for its development. The aim of the work was to identify modern problems and justify the prospects for the development of the insurance market of Ukraine. In the course of the study, the current trends of the insurance market of Ukraine were established and the problems of its development in the pre-war and war periods were characterized, which made it possible to formulate possible prospects. A reduction in the key indicators of the development of the insurance market of Ukraine in 2022 was established and their dynamics were analyzed for the period 2017-2022. In particular, a significant decrease in the number of concluded insurance contracts, a decrease in the volume of gross insurance payments and insurance premiums per 1 contract, and a pre-war reduction in insurance penetration indicators were noted and insurance density. A number of problems of the pre-war and war periods in terms of political, economic, social and technological vectors are highlighted. In the part of the political vector of influence on the insurance market, the lack of perfect legislation regarding the promotion of the development of the insurance market, the formation and use of insurance reserves, and the prevention of dubious transactions is indicated. Among the problems of the economic vector, the problem of using insurance to avoid paying taxes or withdrawing capital through insurance is noted. The most significant problem of a social nature concerns the low solvency of the population and the insufficient level of trust in insurance market operators. As part of the technological problems, a number of them of a long-term nature are highlighted: inconsistency of the asset structure of many insurers with the assumed obligations; the need to improve the quality of services; the need to expand the list of services; the need for innovation in management and service. The technological problems of wartime are given separately: lack of war risk insurance programs; temporary limitation of service for some customers. It was concluded that the insurance market of Ukraine is currently developing a number of tools and has powerful prospects that can positively influence the development of the insurance market itself and the economy of the state in general.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Хропонюк Д. О., Длугопольський О. В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 118-126.

Khroponiuk D., Dluhopolskyi O. (2023) Current problems and development prospects of the insurance market of Ukraine. *Innovation and Sustainability*, no. 1, pp. 118-126.

